

АЛДАРТА УЯАН-СЭРЭГЭЙ ФЛОТ МАНДАГ!

Бүх ороонууд пролетаринар, нэгдэгтэй!

БҮРЯТ-МОНГОЛОЙ ҮНЭН

ВКП(б)-ий Обкомой,
БМАССР-ий Верховно Советэй
ба ВКП(б)-ий Улан-Удмын
Горкомой орган

№ 174 (3986)

1942 оной июлинь 24, пятницэ

СЭН 15 МҮНГЭН

Дайсаниие улам хүсэтэй шангаар сохигты! Уян сэрэгэй мэргэжэлые бүри ехэ болгогты! Далай дээрэ дайралдах тактическа аргануудые тон найнаар шудалагты.

(„ПРАВДА“).

ВИЦЕ-АДМИРАЛ Ф. С. ОКТАБРЬСКИЙ

Севастопольне героическаар хамгаалгын баатар сэргэ шүүд ба коммунистуудай аруун байган алдар суу немцо-фашистка эсэргүүдэе зогсоон эсэгэ ороноо хамгаалгын дайны түүхтэ эгээ гэгээн байган хуудануудайн нэгэн бодож орохо байна. Севастопольне хамгаалгын 250 үдэр соо түүхтэ үзэлсөгүй хүндэ хүсэр тэмэлые Хара далайн Флотой командлагша, Севастопольскэ хамгаалгын толгой ба ударлагша вице-адмирал Филипп Сергеевич Октабрьский хүтэлбэрлэе юм.

СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ

У К А З

Улаан Армиин начальствуужи ба рядовой составт Советскэ Союзай Геройн нэрээрга олгохо тухай

Немецкэ булжмтарашалта эсэргүү тэмсэлэй фронт дээрэ Командованингаа дайшалхы даалбаринуудые жэшэтэ байнаар дүүргэхэ зуураа баатаршалга ба героиство гаргабанайн тухээ Ленинэй орден ба «Алтан Одон» медаль барюулгатайгаар Советскэ Союзай Геройн нэрээрга олгохо:

1. Лейтенант Лагтев Павел Васильевичта
2. Алаагша сержант Лихачев Петр Тимофеевичта
3. Улаанармеец Паперник Лазарь Хайковичта
4. Улаанармеец Савостьянов Сергей Ивановичта
5. Алаагша лейтенант Хренов Петр Дмитриевичта.

СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй түрүүлэгшэ М. КАЛИНИН.

СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй секретарь А. ГОРКИН.

Москва, Кремль.
1942 оной июлинь 21.

СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ

У К А З

18-дахн буудалгын полкые Улаан Тугай орденээр шагнаха тухай

Немецкэ булжмтарашалта эсэргүү тэмсэлэй фронт дээрэ Командованингаа дайшалхы даалбаринуудые жэшэтэ байнаар дүүргэхэ зуураа баатаршалга ба эрэлхэг зориг гаргабанайн тухээ 18-дахн буудалгын полкые Улаан Тугай орденээр шагнаха.

СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй түрүүлэгшэ М. КАЛИНИН.

СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй секретарь А. ГОРКИН.

Москва, Кремль.
1942 оной июлинь 21.

УЯАН ДООГУУР ЯБАДАГ ФЛОТ СОВЕТСКЭ АРАДАЙ ОМОГОРХОЛ МҮН

(„Правды“ түрүү бэшгээ).

Хойто далайн флотой уян доогуур ябадаг онгосо Германия флотой «Тирпиц» гөлөг тон шэнэ линкорые атаковалга, тэрэнтэ ехэшэг гэмтэл ушарууда. Советскэ Информбюрогой энэ богинохон мэдээлэл болж Советскэ Уян-Сэрэгэй Флотой баатарлаг подводнигуудай томошог дайшалхы амжалта туйлаачай гарш мүн. Советскэ баатар подводнигуудай мнай алдар солон дэлгэр! — гэжэ манай арад зон хэлэе.

Советскэ Информбюро болбол манай уян сэрэгэй хүснүүд Бальтин далай дээрэ ехэшэг шэнэ амжалта туйлаан тухай мэдээлэе. Улаантутта Бальтин далайн Флотой корабелнууд дайсанай томохон хоёр транспортор ба нэгэ танкерые шэнгээлэе.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайны нэгэ жэл соо советскэ морятууд алдар сууга гаранхай. Одесса, Ханко, Севастополь, Ленинград, Мурманск гороудые хамгаалха үедэ төдөнэй харуулан баатаршалга, эрэлхэг хатуу зориг ба айхы мэлэхгүй шан габьяа болбол советскэ ахэ орондоо үеэн бөөэ үргэнэ байган патриотизмын ба сэрэгэй баатаршалгын эрхим жэшээ болоо.

Алар хэдэн олош жэлэй турша соо советскэ арад советскэ правительство, Ленин—Сталиний агууека партэ болбол уян доогуур ябадаг флотые хүгжөөгэ тухай тусгаар аяаралаа хандуулан оройнитоо уян сэрэгэй тухые байгуулан байга. Манай арад бүхидөө айхатбар ехэ хүдэ хүдэ ехээр гарган, эсэхэ-сүсэхые мэдэлгүйгээр хүтэлмэрилжэ хамаг бүхн далайнугута уян доогуур ябадаг хүсн түгээ флот байгуулаа вэн. Уян доогуур ябадаг флот болбол советскэ арадай аша үрэ мүн, тэрэ халаа агууека Уян-Сэрэгтэй державын дайшалхы бүртэ өхэ хүсн мүн.

Хойто Флотой подводнигуудай алдар сууны бүхн дэлхэй дээрэ таранхай. Алшые далайда ябаан советскэ подводнигууд дайсанай бүртэ өхэ хүсн болонхой. Баренцова, Балтийн ба Хара далайнугуудай оертоо дайсанай дотор зуугаад корабелнууд ба паролууд шэнгээн байха юм. Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайны гал дүгнэ соогуур советскэ подводнигууд улам бүри хатуулаад, өөрлөгөө мэрэжэлые үшөө ехээр байжаруулан ба дайсаниие даража влаха хэрэгтэ шэн зоригтойгоор шуража байна. Советскэ оройн уян доогуур ябадаг флот болбол Советскэ Союзай Герой 2-дахн рангын капитан Кольшпиль мэтгэн командирнуудтай байган халаа омогорхон. Дайшалхы походууда гарахалаа тэрэнэй хүтэлбери доро ябаан онгосонууд дайсанай паролуудые гурба-дүрбөөрын түм хэдэг байба.

Уян доогуур ябадаг флот болбол Советскэ Союзай Герой командир Н. Лувнев гэгшын баатаршалгаар омогорхонд. Энэ хүн

болбол дайсанай 10 гаран корабелнууд, хахиулгын ябаан «Тирпиц» гөлөг линкорые зүрхтэйгөөр довтолгон байга. Далайн сэрэгэй дээдэ эрдэм, личье состав вайе али бүхн хургууд болбол агууека эрдэм зоригтойгоор холбогдоод байхалаа тоготомо амжалта туйлаха ябадалые хангаба. Айхатбар шавта хахиулгын ябаан боллошые дайсанай энэ линкор хүдээр гэмэлтээн байна.

Дайсаниие далай дээршые сохихо, тэрэнине порт соошые сохихо! — гэжэ морятуц нимэ лозунгтой юм.

Советскэ подводнигууд болбол дайсаниие ха-ханагүй мөргөнөөр сохдог.

Советскэ подводнигууд болбол айхатбар өхэ зоригтой ба эрэлхэг зүрхтэй, үргэн өхэ эрдэмтэй, хургуудтай байга хүндэ байха юм. Тэднээр халаа техникые түгээ байнаар шуудаланхай.

Уян доогуур ябадаг флотто алба хэхэ гэгшэ тимме хянда хөрөг баше. Уян доогуур ябадаг онгосын айхатбар хэсүү бэрхэ үс-ловда орошолог ушарнууд үсөөн баше үзэлсөг. Ганцай личье составын шалабары ехэтэй, тэ-сэмтэй ба зүрхтэй байган дээршэ иналта туйлагдада. Советскэ подводнигууд гэгшэ өхэ орондоо алдар соло олгохын түгээ алг-баа баатаршалга хэхээр бэлэн байган шэн зоригто сэрэлхэл мүн.

Дайшалхы даалбаринуудые эрхимээр дүүргэбэлшэе түгээ уян доогуур ябадаг 5 онгосо Улаан Тугай орденуудаар шагнаг-лаа. Уян доогуур ябадаг онгосо-нуудай 4 ажилдаа гвардийскэ нэрээрга олгодоо.

Уян доогуур ябадаг флотой баатарлаг гвардеецудай алдар сохыонь магтай! Уян доогуур ябадаг флотын төдөнэй үлгэр жэшээгөөр дайсаниие мөргөнөөр сохихо хэрэгтэ шуража байна. Дайсан болбол далай дээрэ такти-калаа ондоо болгоо. Тэрэ халаа хэлхээ холбоо байгуулаха газарта уян доогууршые ба уян доо-гууршые ябадаг, агаарташые ний-лэдэг айхатбар өхэ үсөөнтүгээ хаянхай байна. Теэд, нимэ ороо бэрхэ орлон байдал болбол ман-най габьяантай подводнигуудые вайшые айлтагангүй. Дайсанай мэтэ гоходо оронгүй, харин гэлэ-нар улам бүри хүсэтэйгөөр дайса-най корабелнуудые хяа хамна со-хиво.

Уян доогуур ябадаг флотой шэн зоригто морятууд урагша дайшалхы! Дайсаниие улам хүсэ-тэй шангаар сохигты! Уян сэрэг-тэй мэргэжэлые бүри өхэ болго-ты! Далай дээрэ дайралдах тактическа аргануудые тон най-наар шудалагты. Зориг зүрхэ хоёроо эрдэмтэй холбожо арби-хатгы, тигэбэл билэнэр гитле-ровский хобог муухай арьсатаниие даража халаады!

Снайпер Доржиевта Ленинэй орден барюулагдаа

БАРУУН-ХОЙТО ФРОНТ, ию-линь 22. (ТАСС-эй корреспон-денттэ). Баруун-Хойто фронто-снайперскэ хүдэлсөнийе үсөөлгшэ, алдар сууга снайпер—сержант Шырэндаши Доржиев гэгшэдэ энэ дэр Ленинэй орден барюулагдаа.

Бурят-Монгол аралай баатар зүрхтэ хүбүүн шүхэр Доржиев болбол 180 немецкэ ээмэлсэхэые гансаараа хилаан, хэдэн олош

снайпернуудые бэлэдхэн ба фа-шистка «Хейншель—111» гэгжэ самолетые хүдэлсөөе хамга бүү-дажа унагаан юм.

Сержант Доржиев болбол Ба-руун-Хойто фронтын фронтови-гуудай делегацитай хамта гурал Бү-рят-Монгол орондоо айшалжа ябаанаа хаяан фронтоо бусажа эрээ.

И. ДЕНИСОВ.

Манай самолетууд Ненигсбергдэ дахин довтолоо

Июлинь 20-ой хүн манай бү-дэг самолетууд агаарай ороо эрээ-байдал соогуур ябажа Ненигсберг-горопто ба эвэнэй ориенто байган сэрэгтэй ажайлжэборжин объект-

нууцые дахин бомболоо. Бомбодолгоошын бодожо түс-город соо 5 газарта гал түймэр. 4 газарта өхэ хүсэтэй тэбэрлэгэ болбол байна.

Бүхэсоюзна социалистическэ мурысөөн

Үбһэеэ найханаар хуряая!

Июлинь 23

ҮБҮЭНЭЙ ХҮДЭЛМЭРИ ДЭЭРЭ

Манай газетын тусхай ба хүдөө бэшгээлхээ телефоноор абтаа.

ТАРБАГАТАЙ. Мэнэ хаяхан хура бороогой оро-ноной хүлээр наратай сэлжэ үдэрнууд боложо бай-на. Энээнэй дашармда Тарбагатайн аймагай кол-хозууд үбһэхуряалгын хүдэлмэрише үргэн олоороо ябуулжа захалаа. Мүнөө үедэ колхозуудай сабша-лан хадалан дээрэ 100 косилка ба 100 гаран гар хажуурижан сабшажа байна. Тиухын хажуугаар үбһэ тармалта ба сомологшые эхилэнхэй.

Үбһэхуряалгатай хамта эртын силос дараха ба хагдан тэжээл бэлэдхэхэ хүдэлмэри ябуулагда-на. Чапаевай нэрэмжэтэ колхоз 110 тонно эртын силос дараа. Мүн «Путь Ленина» колхозшые 60 тон-но силос дараан байха юм.

Десятковскэ эхин хургуулин багша нүхэр Кушнарева болбол иагта най үүсхэл гаргажа, хургуулины ахуибуудтай хамта хагдан тэжээл бэлэдхэлгэдэ хабалсаад, колхоздоо ехэшэг ту-наламжа үзүүлнэ.

ЯРУУНА. «Улаан Ярууна» артель үбһэхуряал-гын хүдэлмэрише хурдан темптэйгээр ба найн ша-нартайгаар ябуулаа. Тэндэ 300 гаран гектар сабша-гадаа. Нүхэр Доржи Цыбиковай бригадын колхоз-нигууд шэн зоригто хүдэлмэриин эрхим жэшээ харуулаа. Хамта 18 хүннөө бүридэн энэ бригада болбол 350 центнер үбһэ сомобо. Олонхи колхозни-гуудын нормоёо үлүү гартар дүүргэвэ.

КАБАНСК. Энэ аймагай «Первый Краевой съезд Советов» гэжэ колхозой членүүд үхэр малдаа ха-гдан тэжээл бэлэдхэхэ хүдэлмэрише муу бэшээр ябуу-лаа. Июлинь 18 хүртэр энэ колхоздо 5 тонно хагдан тэжээл бэлэдхэгдэв.

Үбһэ тэжээл бэлэдхэхэ ябадалдань колхоздоо туналхын тулада Тимлюискэ эхин хургуулин хура-гад илангала өхэ үүсхэл ба оролдог гарана. Эдэ эдир патриотуудай дунда социалистическэ му-рысөөн дэлгэрүүлэдэнхэй.

Зүлгэ ногоо бэлэдхэхэ

Нарай малые түргэнөөр тэнжээ-лэе, энхэ элүүрээр мал болгохын тулада тэрэндэ шэмэтэ тэжээл алчуулжэ хэрэгтэй юм гэжэ манай колхозно малшад найса мэдэдэг байна.

Нимэ шэмэтэ тэжээлэй нэгэ ниний эртэ сабшагалаан зүлгэ ногоон бодож юм. Тиммөө, Закаменай аймагай Сангын сомо-ной «Коминтерн» артелиин фер-мын ахаламша шааншан Дари Бандиева гэгшэ бусад малшадтай гаа хамта зүлгэ ногоо сабшажа бэлэдхэе. Эдэнэр болбоо нарай малда адуулжэ шэмэтэ тэжээлые зооветеринарна заабарин ёшоор

тон найнаар суглуулжа абаха гэ-жэ оролдоно.

Нүхэр Бандиева мүнөө жэлдэ 34 уеэлые түрүүлжэ тугалнуу-дынь гарзгүй байнаар тулжүү-лээ. Эрхим шааншан Дари Бан-диева болбол үдэр бүридэ 3—3 литр бү түсөөлөө гадуур шажа байга.

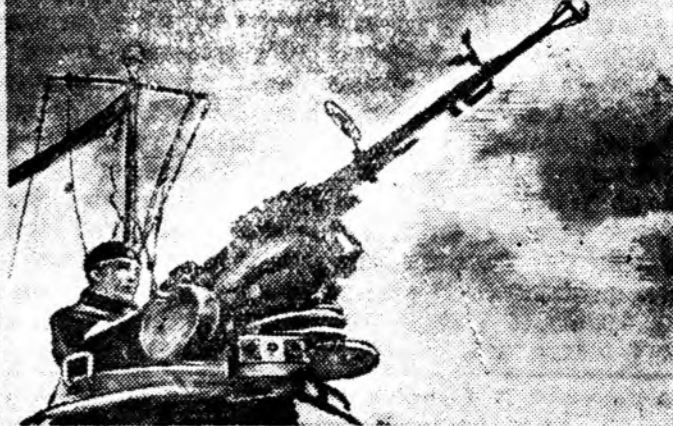
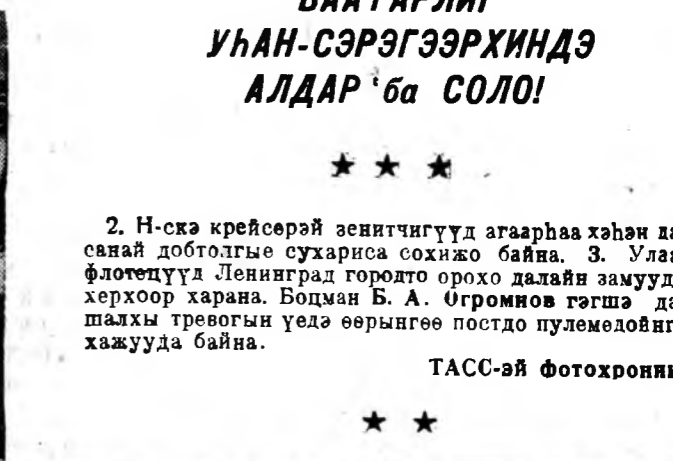
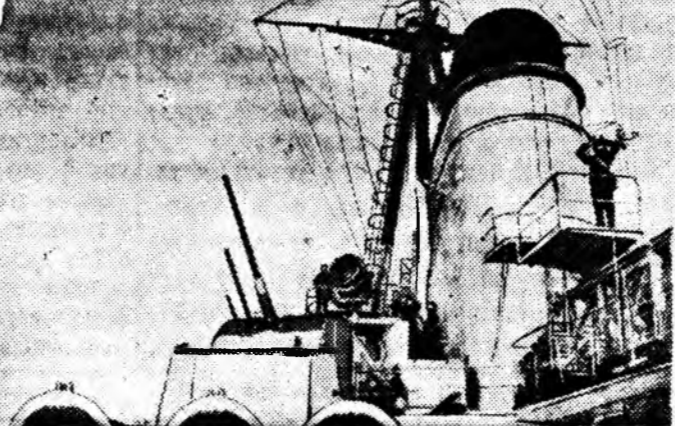
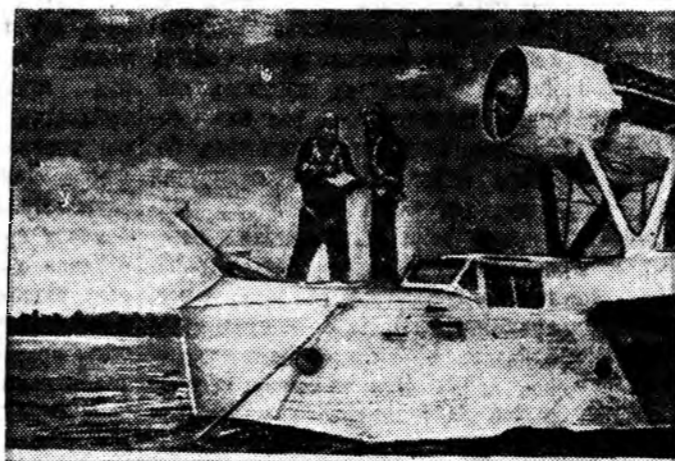
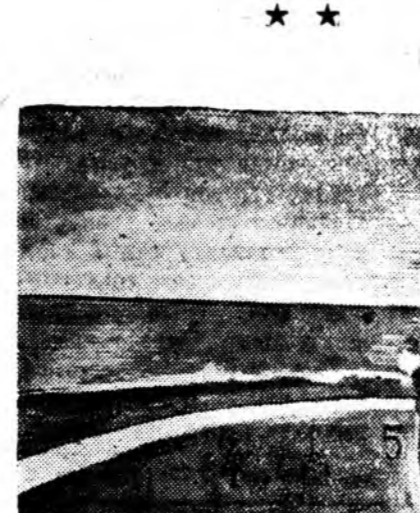
—Би болбол хамга бүхн юмээ өхэ оройнитоо обороншын аша ту-лада зориулжэе хүсэнб! — гэжэ Нүхэр Бандиева хэлэдэг. Теэд тэ-рэнэй үгэ хэрэг хоерын вайшые агаасанагүй.

Б. ЦЫДЕНОВ.

БААТАРЛИГ УЯАН-СЭРЭГЭЭРХИНДЭ АЛДАР ба СОЛО!

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: (дээрэн)—100 гаран дайшалхы нийдэлгэ хэдэн далайн авиациин лётчик, тагнуулаа капитан Н. А. Верещагин (зүүн гарна) ба штурман ахаламша сержант А. А. Астахов гэгшэд нийдэлгэдэ бэлэдхэжэ байна.

(Дорно) 1. Энскэ фортын буудалгын заводой ко-мандир сержант Н. Е. Соколов. Тэрэнэй хүтэлбэрээр 2 фашистка самолет унагагданан юм.

БААТАРЛИГ УЯАН-СЭРЭГЭЭРХИНДЭ АЛДАР ба СОЛО!

2. Н-скэ крейсерай зенитчигүүд агаархаа хэдэн дай-санай довтолгыне сухариса сохижо байна. 3. Улаан-флотецүүд Ленинград горопто орохо далайн замуудые херхоор харана. Бодчан Б. А. Огромнов гэгшэ дай-шалхы тревогын үедэ өөрыгөө постдо пулеметойгоо хажууда байна.

ТАСС-эй фотохронико.

Июлин 21-эй үдэһын мэдээсэл

Июлин 21-эй туршада манай сэрэгүүд Воронежой оршондо ба Воронежиград городһоо эгүн урдуур байдалаануудые хэб.

Фронттын бусад уяастогүүд дээрэ шууд хубилаатанууд болоогүй.

Июлин 20 до манай авиацион частынууд фронттын элдэб уяастогүүд дээрэ 10 немецкэ танк, сэрэг ба ашаа тээһэн 140 автомашина үгы хэбэн ба гэмтэһэнһээ гана, һомо хэрэгсэлтэй 3 склад, горючтай 2 склад тээһэлэе полевой ба зениткэ артиллериин 3 дивизионной буудалыне дараа һалгажа, торпеднэ катер шөнгөтөж, дайсанай хоёр рото шахуу яоган сэрэгүүдье тараан сохмон ба зарымьень үгы хэбэн байна.

Воронежой оршондо манай сэрэгүүд дайсаные туржа, төдөһөртө хэроу сохилтонуудые хэб. Нэгэ уяасток дээрэ манай часть турша тулгуури болохо хэлон пункттаа немецүүдөө намангай гаргажа, 4 рото шахуу яоган сэрэгьень үгы хэб, 22 ехэ буу, 40 миномет, 28 пулемет, 4 штабной машина, 18.000 һомо, 3.000 снаряд, 1000 мина ба бусад трофей булъян абаа. Ондoo нэгэ уяасток дээрэ советскэ артиллеристүүд ба минометчиһүүд хоёр нөдөл соо байдалаа зуураа дайсанай 10 мянга шахуу солдат ба офицерые, хэлон арбаад танк, 378 автомашина, һомо ба сэрэгтэй элдэб хэрэгсэл тээһэн 60 мори тэргэ, 30 ехэ буу командатыйн, 14 минометно батерей үгы хэб, 32 немецкэ ехэ буу, олон тоото снаряд булъян абаа.

Манай боецүүд ба командирнууд немецко-фашисткэ эзэмдештэтэ асаргүү түмэл хэб. Мааша лейтенант Комиссаров гэлшэ лэгэ байдалаа 40 гитлеровецые үгы хэб. Хэлон үдэртэ Советскэ Союзай Герой, летчик капитан Миронов агаарай байдалаануудта 5 немецкэ самолет унагаага. Тэжээл нүхэр Заваялов танк буудалах үхэр буу, 30 немецкэ солдат ба офицерые үгы хэбэн байгаа. Оорынгөө частьда бусахааа нүхэр Заваялов немецүүдтэй хаяан ехэ буу танкдаа шагтагалан шөрөөд абажа арбаан байна.

Воронжиградһаа эгүн урдуур манай сэрэгүүд үсэд шагта хамгаалгын байдалаануудые хэб. Дайсанай томо хүсүүдье суглуудан хамтадаһан зарим уяастогүүд дээрэ манай сэрэгүүд шэжэ ругежүүдтэ суһаря. Манай танкова часть гол хүсүүдтээ халхалжа үдэрэй турша соо немецкэ танк ба моторизованнэ яоган сэрэгүүдтэ эсэрүүү байдалаануудые хэб. Советскэ танкостууд 500 шахуу немецкэ солдат ба офицерые хуудан һалгажа, 7 танк, гусеницаар жабат 2 ехэ буу, 11 пулемет, хэлон миномет үгы хэб. Ондoo нэгэ уяасток дээрэ манай боецүүд 3 үдэртэ бөлөгдөдө байһанаа сүмэ сохижа бүхы буу зэбсэгтэ өөһэдынгөө частьда гаржа эрээ.

Баруун-Хойто фронттын нэгэ уяасток дээрэ манай часть дайсанай обороные эблэж, өхөдөр бөлөгдөдөмөл үгүрэн газарһаа немөөцүүдье үгүн гаржа. Тус байдалаа немецкэ яоган сэрэгтэй полк яа бута сохилго, составынаа хуудан халхалжа өхөмьшө ба олон буу зэбсэгтэ гэлшэ байна. Алданын позициянуудта бусаан абахые эрмэлзшэ гитлеровецүүд артиллери ба танкунуудай көмжөлгөтөйтөр 12 дахин контрагана гэлшэ байна. Манай боецүүд дайсанай бүхы атакануудые гөдгөрлөн сохое. Манай летчикүүд газар дээрэхи частынуудта аршаан хамгаалжа, 7 немецкэ самолет унагаагад, дайсанай 5 танк ба 18 автомашина үгы хэб.

Июлин 21-эй туршада манай сэрэгүүд Воронежой оршондо ба Воронежиград городһоо эгүн урдуур байдалаануудые хэб.

Фронттын бусад уяастогүүд дээрэ ашарые хубилаатанууд болоогүй.

Воронежой оршондо манай сэрэгүүд дайсаные туржа, Дон мурен дөвгүр тэдэрһай гатаалжа гирсадан сохилтонуудые хэб. Нэгэ уяасток дээрэ гитлеровецүүд шоссей харгы үсэд шагнар хамгаалаан байгаа. Манай танкистнууд дайсанай эсэрүүсэлтэе даража, 17 танк, нэгэ багалан шахуу немецкэ яоган сэрэгьень үгы хэб, тэрэ шоссей харгы эзэлшэ байна. Ондoo нэгэ уяасток дээрэ артиллеристүүд нүхэр Шеметов, Федина ба Иванов гэлшэ урлашаа даһшаа сэхэ буудһан буудалгаараа яоган сэрэгүүдье тээжэ яоган дайсанай 10 автомашина бута сохижа, уһанай гарса тээшэ ошонон харгы һандаргаа. Наводчик нүхэр Куликов немецкэ ехэ буу булъян абаад гэдэргэнэ харуулжа, суһаржа яоган немецүүдье өөһэдынгөө буудала. Улаанармеед нүхэр Соколов гэлшэ танк буудала бутуар 3 немецкэ танк гэмтэһэн байна.

Воронжиградһаа эгүн урдуур манай сэрэгүүд хамгаалгын байдалаанууд хэжэ зарим уяастогүүд дээрэ дайсанай булюу хүсүүдтэ тургиджэ шэжэ позициянуудта суһарһан байна. Нэгэ уяасток дээрэ немецкэ сэрэгүүд урлашаа сүмэрөөн орожо шаала. Манай частынууд дайсанай ехэ булзгалгын флангнуудһаа хэроу сохилтонуудые хэб, һуулзрын артиллериискэ ба минометно хүсэтэ буудалгануудар тээһэрыне үгы хэб. Тус байдалаа немецүүд польшое үлүу яоган сэрэг. 19 танк, 65 автомашина, горючтай 3 авиационна, танк буудала 7 ехэ буу гэлшэ. Ондoo нэгэ уяасток дээрэ сапернуудай табиган минянуудтэ орожо 4 немецкэ танк, яоган сэрэгүүдье һуулгажа яоган 7 автомашина дэлэ сохилгодон байгаа.

Калининскэ фронт дээрэ бага зэргын байдалаанууд ба артиллерийскэ буудалаанууд болоно. Нэгэ уяасток дээрэ дайсанай яоган сэрэг ба танкунууд манай частынуудтэ тым худар сүмэрөөн орохо бөдөлгө хэб. Нүхэр Сивяковай команда добо яоган батерей артиллеристүүд буудала хэжэ, 6 немецкэ танк гэмтэжэ, гитлеровецүүдье тараан сохое. Ахалаша лейтенант Федоровой батерей нэгэ ружейһе ондоо ружейдэ наража байгаа, 4 үдэртэ табарлатгуй байдала хэб. Эдэ үдэр

Июлин 22-ой үглөөнэй мэдээсэл

Июлин 21-эй туршада манай сэрэгүүд Воронежой оршондо ба Воронежиград городһоо эгүн урдуур байдалаануудые хэб.

Фронттын бусад уяастогүүд дээрэ ашарые хубилаатанууд болоогүй.

Воронежой оршондо манай сэрэгүүд дайсаные туржа, Дон мурен дөвгүр тэдэрһай гатаалжа гирсадан сохилтонуудые хэб. Нэгэ уяасток дээрэ гитлеровецүүд шоссей харгы үсэд шагнар хамгаалаан байгаа. Манай танкистнууд дайсанай эсэрүүсэлтэе даража, 17 танк, нэгэ багалан шахуу немецкэ яоган сэрэгьень үгы хэб, тэрэ шоссей харгы эзэлшэ байна. Ондoo нэгэ уяасток дээрэ артиллеристүүд нүхэр Шеметов, Федина ба Иванов гэлшэ урлашаа даһшаа сэхэ буудһан буудалгаараа яоган сэрэгүүдье тээжэ яоган дайсанай 10 автомашина бута сохижа, уһанай гарса тээшэ ошонон харгы һандаргаа. Наводчик нүхэр Куликов немецкэ ехэ буу булъян абаад гэдэргэнэ харуулжа, суһаржа яоган немецүүдье өөһэдынгөө буудала. Улаанармеед нүхэр Соколов гэлшэ танк буудала бутуар 3 немецкэ танк гэмтэһэн байна.

Воронжиградһаа эгүн урдуур манай сэрэгүүд хамгаалгын байдалаанууд хэжэ зарим уяастогүүд дээрэ дайсанай булюу хүсүүдтэ тургиджэ шэжэ позициянуудта суһарһан байна. Нэгэ уяасток дээрэ немецкэ сэрэгүүд урлашаа сүмэрөөн орожо шаала. Манай частынууд дайсанай ехэ булзгалгын флангнуудһаа хэроу сохилтонуудые хэб, һуулзрын артиллериискэ ба минометно хүсэтэ буудалгануудар тээһэрыне үгы хэб. Тус байдалаа немецүүд польшое үлүу яоган сэрэг. 19 танк, 65 автомашина, горючтай 3 авиационна, танк буудала 7 ехэ буу гэлшэ. Ондoo нэгэ уяасток дээрэ сапернуудай табиган минянуудтэ орожо 4 немецкэ танк, яоган сэрэгүүдье һуулгажа яоган 7 автомашина дэлэ сохилгодон байгаа.

Советскэ морягуудай героизм

Америкэзэ Советскэ Союзда буу зэбсэгүүдье асаржа ябахые гитлеровецүүд харажархөд зургаан үдэр, зургаан хүнч тайгаларгуйгөөр бомбодонон байна. Фашистууд яажашы һаанэ энэ сэрэгтэй ашаае Советскэ Союзда хургуулхэүү гэжэ айхабар үсэд нэтрүү оролдонуудые гаргажа, шэнэ шэнэ бомбо тээһэн самоледуудые удаа удаагаар эльзэдэг байа.

"Старый большевик" гэжэ теплоход тэндэ ябалсаа һэн. Энэ теплоходие 50 дахин бомбодоо. Тэдэ бамбонууд сооһонө миһил нэгэниһи манай корабль дээрэ уһанан байна. Ушарын, тус теплоходой капитан Иван Иванович Афанасьев гэжэ айхабар шадамараар, уран мэргээр, теплоходоо хүтэлбэрилжэ бамбонуудһаа зайлуулжа шададаг байгаа. Бамбонуудай тээһэрһин хүрөөтэй шага агаарай долгиноо ба бамбонуудай бутархайда дайрагдажа хүнүүдынь жагсаалһаа гарадаг байа. Тийшэнь, булад хатуу тэсээрй гаргажа ба айхабар һайн эмхи гуримые тогтоожо корабль дээрэхи хүнүүд эб нэгэ тэйгээр бээ хамгаалһан байна.

Энэ теплоход дээрэ тодхогдонө зенитнэ буу ба пулемедууд дайсанай самоледуудые дүтэ табидагуй байа. Николай Никифоровкэ гэһинч команддаг зенитнэ үхэр буу илангаһа һайнаар бууддаг һэн. Дайсан энэ мэргэн буушымнай жагсаалһаа гаргажа гэжэ эхэдэ оролдоо, хэдэн олон бамбонуудые хаяжа, һуулзрын нэгэ бамбодо тэрэ зенитнэ үхэр буу дээрэмнай унагажа шадаһан байна. Тэрэ зенитнэ үхэр буугаархин бүгэдөөрөө алуулшо һэн.

Корабль дээрэмнай гал туймар боложо, снарядууд шатажа эхилшэн байна. Хажуудһа тээһэрхэ зүйлүүд байгаа. Хэрбээ гал туймарай дүлэн тэрээндэ хүржэ шадаа һаа манай теплоход бута хяа хүршэхэ һэн. Тээд, манай героическэ морягууд ами бээ хайрлангуйгөөр гал туймарые саража, теплоходоо абарһан байна.

СССР-эй Верховно Советэй Президиум болбол хилин саамһаа буу зэбсэг асарха тухайда үтэһэн Правительствын даалабарие жэшээтэ һайнаар гүйсэдхэжэ зуураа дайсанай довтолгоодо баатар зүхтэйгөөр харюусаханайн туге "Старый большевик" гэжэ теплоходие Ленинэй орденээр шагнаа. Теплоходой капитан И. Афанасьев, матрос Б. Оканенко ба капитанай тухалажа К. Петровский гэшадтэ Советскэ Союзай Геройн нэрээрэг олгодоо. Тус теплоходой экипажэй хэдэн членүүд орден ба медаллар шагнадаа.

"Известия" газетһээр.

Истребитель-летчигуудай эди шэди

КАРЕЛЬСКЭ ФРОНТ. (ТАСС-эй тускэй корреспондент). Эйскэ эскадрильян возком—ахалаша полкитру Фаярман гэлшэ долоон истребительнүүдтэ үдэрлэжэ яваха. Манай летчигууд хада "Мессершмиттүүдтэ" харуулуулһан дайсанай 8 бомбардировшкиттой ушаралдажа, тэдэниһе атаковалһан байна. Манай шэн багылата летчигууд 4 бомбардировшкитыне туджа агаарта шатаажархөд. Хоёрынь гэмтэжэ унагаажархһан байна. Энэ агаарай байдалһаа манай нэгэ самолёт базадаа бушаа эрөөгүй. Ондoo нэгэ агаарай байдалһааай үдэ летчик Попов гэлшын истребитель дөро яоган 4 советскэ истребитель мүн 14 "Мессершмиттүүдтэ" уулагдажа зүрхөшгүй өрмөжгөөр тудалдажа эхилшэн байгаа. Манай летчигуудай дайсаныхэ эди шэде ба баатар зенит бөмбөд энэ агаарай байдалһаа амжалтатайгаар өсөсүдлэжэ шадаһан байна юм. Немецүүд нэгэ самолетоо гэгээтхэмсөөрөо миһи тившшөө таран тархиран хяа хамаагүй ниялэжэ һүүд гэрээшэ тарьдөдөн байна. Энэ агаарай байдалһаа нэгэ манайн нөгөлшө самолетоо гэгээтхэмсөөрөо.

П. БАРАННИКОВ.

Урда Зүгтэ

Воронжиградһаа эгүн урдуур манай сэрэгүүд хамгаалгын байдалаанууд хэжэ зарим уяастогүүд дээрэ дайсанай булюу хүсүүдтэ тургиджэ шэжэ позициянуудта суһарһан байна. Нэгэ уяасток дээрэ немецкэ сэрэгүүд урлашаа сүмэрөөн орожо шаала. Манай частынууд дайсанай ехэ булзгалгын флангнуудһаа хэроу сохилтонуудые хэб, һуулзрын артиллериискэ ба минометно хүсэтэ буудалгануудар тээһэрыне үгы хэб. Тус байдалаа немецүүд польшое үлүу яоган сэрэг. 19 танк, 65 автомашина, горючтай 3 авиационна, танк буудала 7 ехэ буу гэлшэ. Ондoo нэгэ уяасток дээрэ сапернуудай табиган минянуудтэ орожо 4 немецкэ танк, яоган сэрэгүүдье һуулгажа яоган 7 автомашина дэлэ сохилгодон байгаа.

Воронжиградһаа эгүн урдуур манай сэрэгүүд хамгаалгын байдалаанууд хэжэ зарим уяастогүүд дээрэ дайсанай булюу хүсүүдтэ тургиджэ шэжэ позициянуудта суһарһан байна. Нэгэ уяасток дээрэ немецкэ сэрэгүүд урлашаа сүмэрөөн орожо шаала. Манай частынууд дайсанай ехэ булзгалгын флангнуудһаа хэроу сохилтонуудые хэб, һуулзрын артиллериискэ ба минометно хүсэтэ буудалгануудар тээһэрыне үгы хэб. Тус байдалаа немецүүд польшое үлүу яоган сэрэг. 19 танк, 65 автомашина, горючтай 3 авиационна, танк буудала 7 ехэ буу гэлшэ. Ондoo нэгэ уяасток дээрэ сапернуудай табиган минянуудтэ орожо 4 немецкэ танк, яоган сэрэгүүдье һуулгажа яоган 7 автомашина дэлэ сохилгодон байгаа.

Воронжиградһаа эгүн урдуур манай сэрэгүүд хамгаалгын байдалаанууд хэжэ зарим уяастогүүд дээрэ дайсанай булюу хүсүүдтэ тургиджэ шэжэ позициянуудта суһарһан байна. Нэгэ уяасток дээрэ немецкэ сэрэгүүд урлашаа сүмэрөөн орожо шаала. Манай частынууд дайсанай ехэ булзгалгын флангнуудһаа хэроу сохилтонуудые хэб, һуулзрын артиллериискэ ба минометно хүсэтэ буудалгануудар тээһэрыне үгы хэб. Тус байдалаа немецүүд польшое үлүу яоган сэрэг. 19 танк, 65 автомашина, горючтай 3 авиационна, танк буудала 7 ехэ буу гэлшэ. Ондoo нэгэ уяасток дээрэ сапернуудай табиган минянуудтэ орожо 4 немецкэ танк, яоган сэрэгүүдье һуулгажа яоган 7 автомашина дэлэ сохилгодон байгаа.

АЛДАР СУУТА „М-171“

Польвонгүүдтэй суглардаг кают компани соо ханын газетэ байба. Уһан доогуур яогал биһигилд онгосын фотоуулабары тэрэ газетэ дээрэ нялгалтай байгаа һэн. Зураг дорын: «Алдар суута М-171» гэжэ тобохоноор гэмдэлэн бөшһөн байба. Эдэ болбо манай һүр хүсэтэ гвардейскэ «Малютка» гэжэ нэртэй онгосо юм.

Уһанөөрөөһе һүр хүсэтэй онгосо даа! Гвардейскэ «Малютка» экипаж болбо дайнай нэгэ жэлэй турша соо дайсанай 9 тракторспортыне, уһан доогуур яогал хоёр онгосые, харуудай нэгэ корабльиё шонгонхай.

Нэгтэ Стариковай шунган тамаржа ябаха үдэ далай дээрэһе, агаартаһе жэнжэн байлай байба. Урлан нимэ амгалан помгон байлгитүй аад, мүнөө нимэ боломоод байһанда Стариков ехэ һэжэг түрөө һэн. Ямар нэгэ операци хэжэлэе уһан доогуур ябадаг энэ онгосо холодоо намедүдтэ далай уруу хаялаг бамбонуудар довтолуудла байгаа бэлэй. Дайнаы эхилшэһе тоһшо энэ онгосо тээшэ 200 шахуу бомбо хаяһан байда гэжэ өдө полдөвонгүүд бүрилхэлэнь байха юм.

Энэ онгосо уһан доогуураа ябажа ябаа. Гэб гэгтэ дайсанай хоёр транспорт карагһа һэн. Тийхэлэнь ехэ урлаһаан ошохо, харуулан корабльнүүдтэй доогуур гараад, транспортнүүдтэ дүтэ хэжэлэе довтолхо гэгһэн шийдхэриге Стариков абажа довтолһон байһа.

Торпедэеэ табижархһанһон хойшо нэгэ хэлхэн секундэн үргөрөөсөөр нилээтгүй шагна тэвэрлэе боло бэлэй. Уһан доогуур ябадаг энэ онгосын экипажаархинда тус тэвэрлэе боло угаа ехэ илалта дугхалһан нэрвэһэн һэн. Энэнь хадаа Стариковай арбан нөгөлшө илалтан байһа юм. Дайсан атаковалуудһаа айһан хоёрхойн транспорт ба харуул корабльнүүдтэнь гөлгөргэ эрөөд һүүд гэрээшэе тэрвэдэ бэлэй. Зүгөөр, тэрвэдэхынгэ урда тэе ба тэрвэдэжэ ябаха үдэе катернуудараа ержэ уһа уруу хаялаг 19 бөмбө хамбан байха юм.

Абиа шэмэглүй боложо замхин хойһон Стариков хадаа уһан дээрэ гараха гэгһэн шийдхэриге абаа. Тээд, удалгүй: «Ара талал мнай немецкэ харуулан корабль ябаал!»—гэгһэн тэмгэтые дохошон Хвалов гэлшэ үгөө һэн. Уһа уруу орохо гэгэлшэ сөбөр агаар дугхала байба. Тийхэлэе ехэ шаламараар маневрировалон ябажа холодожо шадаһан байна.

Хожомын «Малютка» кают уһан дээрэ дайсанай баһа нэгэ транспорт шонгонһе һэн. Ийтжэ гвардейскэ экипаж 12-дох илалта туйлаа.

А. ДУНАЕВСКИЙ.

Зураг дээрэ: Уранзураашад Кукрыныһын зурабан «Мертвэй летя» гэжэ шөнэ плакат.

Г. Широковой репродукци. (ТАСС-эй фотохрөөһө).

Прибалтийска Советскэ Республикануудта гитлеровецүүд зоргоороо аашалан дээрмэдэнэ

СТОГОЛЬМ. (ТАСС). Немецкэ «Дейч Пейтунг ин Остланд» ба «Регалер Пейтунг» гэжэ хоёр газетэ ээзилгешдэй засагаархынай комитетдэй захираглануудын гунгалла. Эдэ захираглануудын Балтын далай шадарай ээзилгешдэн советскэ республикануудта гитлеровецүүдтэй зоргоороо аашалан дээрмэдэлэе ябадалые хуулижаруудһан байха юм. Гитлеровецкэ «гүрэнэй комитетдэй» гаргаһан захираглануудтэй, 250 марһаа дэшэ үдэртэй бүхы эл кошол авуентын нэгэн хүртэр һанда абтаһан байха ёһотой. Гитлеровецүүд хадаа өөһөнтэнь эсэрүүү һанал болод гаргаһан хүн бүхөниё «дайсн агаард» гэжэ тоолоод байһа. Тиймэ тула Латви, Литва, Эстон гүрбанай айхабар олон тоото хүн зондо энэ хуули хабсаауулагдаха болоно. Эдэ шөнэ захираглануудай ёһоор, тэндэхи хүн зонд болбо бүхы алтан, мүнбэн ба бусад үзэтэ эдлэлнүүдэ 3 дохогтой болзор соо сүм һанда тушаала ёһотой байна. Нөөсэлгын касануудта хадаагууһан бүхы мүнбэн зөөринь сүм һанда абтажа, эзэлтэн огто тахорюулгдэхгүй. Эд бүлэй хабаатан зүйлнүүдтэй ашасууд сар дара гэршэлэгдэх ёһотой. Ээзилгешдэй засагаархынай болбол ном, газетэ гэхэ мэтэнтүүдье хэлхэхэ ябадалые тон шаянгаар хорһо. Хэрбээ ээзилгешдэй засагаархынай зүбшөөлүгшөөр амар нэгэ ном хэблэжэ гаргаһан байгаа һаа түрлэе хаагдахаар ба 100 мянган марк хүртэр яла түлэхөөр хэблэхэе байна.

Барлаг богололой еһе нэргээхэ гэгһэн бодомжололые Лаваль гаргаа

ЛОНДОН, июлин 18. (ТАСС). «Дейли Мейл» гэжэ газетын мэдээһэнһай ёһоор, Лаваль болбол английска авиацион бомбодоолой дайрагдажа эбдэршөөн Рено гэжэ заводуудтэй бүхы парижска худалмарышдые Германи уруу буулгажа болжо боломоджо байһа. Лаваль хадаа Германи уруу бөлхөһөөр ябуулахын туджа урлан байдаг худалмарышдэй бригадануудые тэээ заводуудта нэргээхэ гэгһэн захирагталы гаргаһан байна. Мүнөө Рено гэжэ заводуудта хуушан худалмарышдтэй миһил арбаанай нэгэ хуби шахуу худалмарышд байдаг. Тийхэлэе Лаваль гэлшэ һайтан Париз горонто ержэ, урлан Рено заводуудта худалмарышд байһан 20 мянган

худалмарышдые, мүн тэрэ заводуудта худалмарышдэ байһанаа хүдөөн ниотагуудта гарашан 20 мянган худалмарышдые сар дара бусаажа асарха гэжэ ахирла. ЖЕНЕВА, июлин 18. (ТАСС). Французска газетүүдтэй мэдээһэнүүд дээрэһе мэдэхэдэ, французска худалмарышдые шадажа хаа олоор Германи уруу ябуулаха гэгһэн Лавалин бүхы оролдолуудууд бэлэй ехэ үрэ түгэжэ. Францын ээзилгешдэн зохиолчи эгээ томо город болохо Лондо Германи ошохо худалмарышдэ хүртэл миһил 500 хүн ошонон байна. Ницце горонто 200 хүн, Тулуза горонто 400 хүн олдоһон байна.

США-да сэрэгтэй албанда шэнэ таталга болохонь

ВАШИНГТОН, июлин 18. (ТАСС). США-да 18 ба 19 наһанай хүнүүдые сэрэгтэй албанда

һанда татахан гэжэ сэрэгтэй министр Стжесон гэлшэ хэблэлэй түгээлгешдэтэ мэдүлэе.

„Красная Звезда“ газетын түрүү бэшгэһэ.

цын город ба Хойто Кавказ тээшэ дугташдажа байха үдэ нүхэр Сталин болбо тэрэ гын байдалые, 1918 оной июль баралхы байдал тухайда бөшһөн байһа юм. Тийхэлэе «Россиян урда зүгтэй баялг (хилэмөн, нефть, шулуу үчиргын, алуула мал, загалан) болбо Россияһаа энэ айхабар шуулаха газарые таһа патаан абаха гэжэ оролдожо байгаа арылатан империализман тохой хоолог шуулаһы бэр өхөөр түргэдүлдэ»,—гэжэ бөшһөн байна. Мүнөө, тэрэ гэгөөр 24 жэлэй үнгрөөд байһада, гитлеровецкэ дээрмэше империализм болбо хохой хоолог хабараа манай энэ айхабар шуулаха газар дээрэ табижа, тарэниһондай хойто зүгтөөһө һалгаан таһа тажаа буудлтарха гэжэ оролдонхой.

Манай оройной урда зүгтэ тохөөлдоһон аюула угаа ехэ. Бэрлэнгешдэн дайсан айхабар ехэ хүсөө бөөгнөрүлэн суглуудла урлагшаал дугтаһана. Мүнөө туйлай ехэ тэмсэлэй гол ехөн урда зүгтэ боложо байна гэшэ. Нэгэ һаа, дайсан стратегическэ зүбсүдлэе бөөдүлэжэ, манай энэ ондоо арбан дэбэр ехэ аюулые тохөөлдуулха гү. үрн һаа, билээр дайсаные тогтоожо, энэ манай илалта туйлаха замые зөбсүлэжэ үчүтэ хатуу шагта сохилтэ хэжэ шадаһан гэгһэн асуудалнууд шийдхэдэжэ байна гэшэ.

Тээд, дайсаные тогтоожо шадаха гэшэ лүбдэ? Хэдөөнтүй, тогтоожо шадаха лүбдэ!—гэгһэн нэгэ героическаар хамгаалһада хүсэл зоригоо нугарангуйгөөр хатуу шагнар тэмсэлэжэ агууехэ городоо немецүүдтэй гартэ үгэнгүйгөөр баржа шадаа һанди. Немецкэ сэрэгүүд хаһан олон эгтэе шонгон Москва тээшэмвай гагуу дохоһоор дугташдажа, сродилганданай орохо замүүд дөөүрт хатуу шагна байдалһаа болжо байгаа бэлэй. Тийхэлэнь Москва героическаар хамгаалаһада дайсаные тогтоон барихаа байдалтай Москвагай дэргэдэ немцко-фашисткэ сэрэгүүдтэе бута тээ сохөөд, гэгээршэ шарбаса хаяха һүр хүсэ өршөдүлэжэ шадаһан байха юм.

Мүнөө урда зүгтэмнай хүрөөтэй ехэ аюул тохөөллоод байна. Немецүүд яажашы һаа сүмэ турхэ гэжэ айхабар олон танк, авиаци ба бусад онгосо туралынгөө сэрэгүүдые энэ бөөгнөрүлэн суглуудлаа ами һайра хайрангуйгөөр тудалдахаар бэлэн байһан абаад—эдэ бутагөөрөө бэлэнэртэ баталнадые олгуула. Дайсан болбол үдэр бүри туйлай ехэ гэгэлтээ ороно.

Немецко-фашисткэ хүрэг дээр мөшдөлгө тэмсэлдэжэ байһалаа билэнэр нилээдгүй бэрлэнгешдэй хатуу шагна хэдэн олон үдэрнүүдье үзэһэн байһады. Дайсан болбо Хара дайһаа эхилжэ Хойто Мүльһетэ далай тудаса нилээдгүй ехэ фронт дээрэ хэзэн олон миллион армия жагсаагад манай урлаһаа довтолон ороо һэн. Тийхэлэнь билэнэр мөглэн бахардугуйгөөр булад хатуу тэсээрүйтэйгээр тулалдажа дайсанай замые хаяжа шадаа һанди, Ленинград горонтомнай сүмэрэн орогто аюулые дайсан тохөөлдуулаа һэн. Тийхэлэнь манай Ленинградые